

Nuorisoalan asiantuntijalausunto sivistysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Asia: HE 212/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta sekä TPA 2/2023 vp, TPA 4/2024 vp, TPA 47/2024 vp

Teema: Puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käyttö perusopetuksessa

Nuorisoala ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Nuorisoalan jäsenenä on noin 150 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä – käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

Lausunto

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan perusopetuslain muuttamista siten, että puhelimen käyttö oppitunnin aikana sallittaisiin vain tietyissä tilanteissa. Lisäksi lakia muutettaisiin liittyen aluehallintovirastojen toimivaltuuksiin liittyen. Nuorisoala ry kannattaa, että käytänteitä selkeytetään ja yhdenmukaistetaan.

Kiitämme lasten ja nuorten kuulemisesta esityksen valmistelussa. Pidämme ensisijaisen tärkeänä, että heitä kuullaan heitä koskevassa päätöksenteossa ja että rajoitukset tehdään nuorten omat ajatukset huomioiden. Kuten selvityksestä käy ilmi, myös nuoret kannattavat esityksen henkeä.

Nuorisotutkimusseura on lausunnossaan tuonut ilmi vielä julkaisemattoman lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen havainnot. Sen mukaan **vain harva nuorista ajattelee, ettei puhelinten käyttöä saisi lainkaan rajata ja nuoret kannattavat tarpeen tullen puhelinten takavarikoimista oppituntien aikana työrauhan takaamiseksi**. Myös puhelinten kerääminen pois tunnin ajaksi saa jonkin verran kannatusta.

Pedagogisesti perusteltu laitteiden käyttö voi myös edistää oppimista. Digitaalisuus oppitunneilla on lisännyt esimerkiksi poikien kiinnostusta ja pystyvyyden kokemusta oppitunneilla ja se on myös lisännyt oppilaiden välistä myönteistä yhteistyötä. Negatiiviset seuraukset liittyvät haasteisiin työrauhassa.

Työrauhaa käytetään keskeisenä perusteena laitteiden käytön rajoittamiselle. Haluamme kuitenkin huomauttaa, ettei pelkkä laitteiden kieltäminen vielä muuta nuorten käyttäytymismalleja. Sen sijaan **esimerkiksi koulunuorisotyön avulla voidaan vahvistaa nuorten sosiaalisia taitoja, oppilaiden yhteisöllisyyttä ja kännykkaetikettiä. Koulunuorisotyö vähentää myös tutkitusti kiusaamista.**

Turvallinen netin käyttö, medialukutaito ja yleiset digitaaliset taidot ovat keskeisiä kansalaisen perustaitoja, joiden opettelu kuuluu myös opetussuunnitelmaan. **Pelkkä puhelimen saaminen ei**

vielä anna näitä taitoja, vaan niitä tulee harjoitella myös kasvatus- ja nuorisoalan ammattilaisten kanssa. Siksi myös kouluissa on perusteltua opetella elämään järkevästi laitteiden kanssa ja niitä hyödyntäen, kategorisen kieltämisen sijaan.

Hallituksen esitys ei ota suoraan kantaa oppituntien ulkopuolella tapahtuvaan laitteiden käyttöön, mutta sen yhteydessä käsiteltävissä aloitteissa ehdotetaan laajempaa kännykkäkieltoa kouluihin. Esityksen mukaan laitteiden käytöstä ja säilytyksestä tulisi ohjeistaa tarkemmin koulun järjestyssäännöissä.

Suhtaudumme kriittisesti ajatukseen laitteiden täyskiellosta koulupäivän aikana. Tausta-aineiston mukaan nuoret eivät tätä kannata, vaan he pitävät yhteydenpidon muihin tärkeäksi ja yksinäisyyttä vähentäväksi. Lisäksi nuoret kertovat tarvitsevansa puhelinta myös käytännön asioihin lukujärjestyksen ja muiden koulupäivän aikana tarvittavien tietojen tarkistamiseen.

Pidämme nuorten toivetta perusteltuna. **Kiusaaminen on ongelma, joka ei katoa sillä, että kielletään kännykät.** Sen sijaan puhelinten asianmukaista käyttöä tulee opetella siinä missä muitakin sosiaalisia taitoja. Nuorten esiinnostama huoli yksinäisyydestä on myös perusteltu: monelle nuorelle läheisimmät ihmiset ei löydy omalta luokalta tai edes samasta koulusta, vaan heille tärkeät ihmissuhteet saattavat olla toisaalla. Laitteiden täyskielto koulupäivän aikana saattaa katkaista heiltä mahdollisuudet saada tukea omilta läheisiltä päivän aikana. **On tärkeää tunnustaa nuorten sosiaalisen kanssakäynnin moninaisuus.**

Kuten esityksessäkin on todettu, tulee käyttäytymistavoitteiden olla linjassa perus- ja ihmisoikeuksien vaatimusten kanssa. Siksi toivomme laitteiden käytön rajoituksissa malttia ja nuorten omien toiveiden kuuntelua.

Helsingissä 17.2.2025

Aleksi Sandroos
Puheenjohtaja

Nuorisoala ry

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja

Lisätiedot: Annika Nevanpää, annika.nevanpaa@nuorisoala.fi, 0400 476 054